

de kerkenorde. Wat buiten haar valt, mag in het kerkelijk leven niet worden toegelaten; tot naleving dijk kerkenorde verboden zich de kerken. Wat fout is, moet in generale Synode veranderd worden, maar niet willekeurig overtuigen. De kerkenorde nu sluit buiten de bediening des Woords allen, die geen dienaar des Woords of een plaatselijke kerk zijn, zij het dienstdoende of emerit.

Is er echter eenige reden om de kerkenorde ten dezen in staat van beschuldiging te stellen? In geen deele.

Geen enkele grond werd hiervoor nog opgegeven, en die gronden zouden toch behooren aangewezen te worden, indien men de zuiverheid der kerkenorde in dezen wou verdedigen.

Wij niet onze belijdenis uitdrukkelijk den dienst des Woords voor de prediking aan, en wel als een ambt der plaatselijke kerk? Ook de *calvinisme* vereenigt de kerkdienst en het predikambt onafscheidelijk in den dienst des Woords. En de *Schryf* leer ons slechts plaatselijke kerken kennen, die ambten hebben en geven, waaruit voortvloeit dat de kerk kan dan dat voor de bediening des Woords slechts zij aangewezen zijn, die in het ambt van dienaar des Woords een plaatselijke kerk staan, onafhankelijk van de vraag, welke andere arbeid hun daarbij in eenige kerk of school of ook in het particuliere leven is toevertrouwd.

De gedachte, dat wie van een plaatselijke kerk wordt losgemaakt, toch het ambt van dienaar des Woords niet verliest, moet reeds verdwijnen voor de enkele opmerking, dat dit ambt niet van een persoon is, maar enkel van een kerk. De persoon gaat en laat het ambt achter. De kerk blijft en behoudt het ambt.

Wie in den dienst des Woords zal optreden, moet dienaar des Woords zijn.

En niemand is dienaar des Woords, tenzij hij dit ambt in een plaatselijke kerk ontvangt en houdt. Hij houdt dit ambt niet voor zijn leven. Maar slechts voor zoolang als de plaatselijke kerk hem in zijn ambt laat.

Bij loonmaking uit een plaatselijke kerk staat de vroegere dienaar des Woords nauwelijks buiten dat ambt en is geen dienaar des Woords meer, zoolang hij als zoodanig niet in een andere plaatselijke kerk beroepen en bevestigd is.

De ampele bespreking van dit punt juichen we ten zeerste toe.

Vooraf hoogerleeren of docenten moeten in geen valsche positie verkeeren, en om hietgeen waarborg te vinden, moeten ze of van allen Dienst des Woords en der Sacramenten afzien, of ze moeten om dien dienst te kunnen vervullen, op last kunnen handelen van een kerkeraad.

Officiële Berichten.

(Met verkorting uit het Kerkblad van 4 Dec.)

Classis Beilen, gehouden te Dwingelo 17 November 1896.

In het moderneren nemen zitting: Ds. Moolhuizen als praeses, en Ds. Dijkstra als scriba.

Naar aanleiding van een speciaal geval wordt de opmerking gemaakt, dat sommige vertrekke leden er misbruik van maken, door hun attestaties niet tijdig hier op te vragen en elders in te dienen. Nu wordt de vraag gedaan, wat hiertegen te doen valt?

Goed gevonden wordt, dat voor de gemeenten der Classis Beilen voortaan het volgende zal gelden: Iemand, die een jaar lang moedwillig verzuimt, na zijn vertrek zijn attestatie in de eene gemeente op te vragen en bij de andere in te dienen, geeft daardoor blijk van onverschilligheid en liefdeloosheid jegens de gemeente des Heeren. Daarom zijn de kerkeraden gerechtigd, om attestaties van en aan zoodanigen te weigeren.

Classicale vergadering te Leiden, gehouden 19 November 1896.

Volgens rooster was Ds. Wielinga te Katwijk a/d R. praeses der vergadering.

Nadat enkele zaken aan de orde waren gekomen en afgedaan werden, kwam de instructie van de kerk te Rijnsburg in behandeling, welke aldus luidde:

De kerkeraad van Rijnsburg stelt voor aan de Classis Leiden, om de opleiding voor den dienst der Zending onder Heidenen en Mohammedanen ter hand te nemen, ten einde lange dien weg te komen tot de uitzending van een dienaar des Woords.

De vergadering stond hier voor een schoone en gewichtige zaak. Het bleek uit de discussie, dat de Synode te Middelburg de zaak van de opleiding niet bepaald behandeld had, en voorts deed zich de vraag voor: hoe bedoelt Rijnsburg's kerkeraad dat? Wil men de bespreking van de zaak der opleiding voorbereiden of bedoelt men, dat de Classis de opleiding zelf ter hand neemt? Wil men door financiële steun de opleiding, die elders zou kunnen plaats hebben, steunen, of is de bedoeling, dat de Classis welke opleiding met de bepaalde examina in 't vervolg.

Zoo 't laatste, dan doet zich de vraag voor, kan en mag een Classis dat doen?

Uit het gegeven antwoord bleek, dat dit voorstel uit de praktijk geboren was, omdat een paar jongelingen zich bij den kerkeraad hadden aangemeld, om voor zending opgeleid te worden.

Voorts lag het in de bedoeling om een school te stichten voor de opleiding van zending vanwege de Classis.

Dat men daarvoor nog niet rijp was, laat zich verstaan.

Besloten werd, dat de Classis zich tot de deputaten om advies zou wenden, en dat de kerkeraden daarna zouden oordeelen.

Ds. Renkema, Ds. Rudolph en Ds. van Proosdij werden aangewezen, om in dezen handelend op te treden, en meten voorbereiden te maken dat op een der volgende Classis-vergaderingen de propagandist voor de Zending, Ds. Van der Valk te Scheveningen, aanwezig zou zijn tot nadere bespreking van Zendingssaken.

Generale Kas voor Emeriti Pred.

Pred. Wed. en W.

Deputaten der Generale Kas, vergaderd te Utrecht den 30en Sept. j.l., gehoord hebbende het verslag van den Algemeenen pen. der Kas, hebben besloten een dringend verzoek te richten tot de Gereformeerde kerken in Nederland, om dit jaar een derde collecte ten behoeve der kas te willen houden.

Ook worden de kerken, die de tweede collecte nog niet hebben, dringend verzocht, dit zo spoedig mogelijk te doen. Voor de uitbetaling tocht op den eersten October was p. m. f. 3000.— te weinig in kas. Dit tekort zal, als alle kerken de tweede collecte hebben gehouden, wel gedekt zijn, maar dan is er voor den eersten Januari opnieuw een som van p. m. f. 6000.— noodig. Zonder een derde collecte komen die gelden er niet en kan de penningmeester aan de verplichting der kas niet voldoen.

Door het besluit der Generale Synode te Middelburg leven we tot Januari 1898 in een tijd van overgang, waarin de behoefte aan geregelde collecten niet minder is dan te voren, zal de penningmeester niet in groote moeilijkheden geraken.

Wilt daarom, broeders, den penningmeester verblijden door milde en tijdig gehouden collecten.

leeten, want de verplichting der kas is immers de verplichting der kerken.

Namens Deputaten der Kas,
A. VAN DER SLUIS, Voorz.
H. BRUGMA, Secretaris.
G. BRUGMA, Penningm.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleraren aan de Theol. School brengt ter kennis, dat de overdracht van het Rectoraat, D. V. zal plaats hebben 7 Dec. a.s., des avonds ten 8 ure, in de aula der Theol. School. De afziedende Rector, Prof. M. Noordzij, zal, na het houden eener redevoering, het Rectoraat overdragen aan Prof. D. K. Wielinga, volgens besluit van het Curatorium tot Rector voor het volgende jaar aangewezen.

Uit naam van het College voornemend,
P. BRESTERVELD, Abt.

DEPUTAAT SYNODI.

L. S.
Ondergeteekende, door de Generale Synode van Middelburg uitgenoodigd om de schriften, toebehorende aan de Gereformeerde kerken, die nog in het bezit zijn van private personen, te verzamelen en in het Archief te deponeren, verzocht allen, die van genoemde kerken nog één of meer stukken onder hunne berusting hebben, ze hem zo spoedig mogelijk toe te zenden.

H. W. VAN LOON.
Amsterdam, 1 December 1896.

Buitenland.

Duitschland. De Gereformeerde bond en de Unie.

In No. 34 van de *Ref. Kirchenzeit.* vindt men een merkwaardige verklaring omtrent het wezen en het doel van den „Gereformeerden bond“ en het doel van den „Unie“. De moderator van genoemden bond, de hofprediker Dr. Brandes. Deze luidt als volgt: „De moderator van den Gereformeerden bond, gelijk de Gereformeerde bond, denkt er geheel niet aan, dat de Unie tusschen de twee kerken, die uit de reformatie ontstaan is, moet te niet gedaan worden. Het zou hem, en ook den Gereformeerden bond, integendeel als de grootste schandte schijnen, die aan de kerk van Jesus Christus aangedaan kon worden, en wel op grond van 1 Cor. 1—4. Gelijk het bij den aanvang der scheiding, die door het opstellen van de „Concordia“ in 1528 een voldongen feit werd, juist het streven der Gereformeerde kerk in Duitschland geweest is, deze scheur te helpen dichten, voor zoover dit zonder prijsgeving van een welgevoerd en immers in de Schrift gegronde overtuigings mogelijk was, en gelijk men zeggen kan, dat de Unie, die eindelijk tot stand kwam, het werk der Gereformeerde kerk is, zoo houdt ook de Gereformeerde bond aan de Unie vast. Wij zijn inderdaad te goeder zonen der Gereformeerde kerk, om niet de verantwoording te gevoelen, die wij op ons laden zouden, wanneer wij dit niet deden. Maar wij willen, dat wij als Gereformeerden mogen leven in de Unie en verlangen daarom, dat voor de Gereformeerde kerk het bij de Unie gewaarborgde recht gehandhaafd wordt. Wij willen de Unie, die we voor bewaard hebben, dat in haar naam de kerk van Jesus Christus Lutherisch gemaakt worden zal, gelijk dit het doel van een partij in haren boezem is, waarvan een woordvoerder het immers roemt uitdruk, dat de kerkbesturen hunne macht moesten gebruiken — wij zouden zeggen misbruiken — om de geheele geüniceerde kerk Lutherisch te maken.“

Wij zijn van oordeel dat, wanneer Dr. Brandes het gevoelen uitsprekt van den Gereformeerden bond, hiermede het recht van bestaan van den Gereformeerden bond verdwenen is. Een vijftien jaren geleden gaf de baron van pastor Calomijn uit Elberfeld een meer zeker geluid. Toen had deze leeraar, toenmalig redacteur van de *Ref. Kirchenzeit.* er een voor, dat, wanneer een Gereformeerde gemeente in de Unie opging, zij tevens voor de Gereformeerde kerk verloren ging.

En dit kan ons niet verwonderen, want het staat toch vast, dat, wanneer de Unie tusschen de Gereformeerde en Lutherische kerken tot stand gebracht is, de verscheidene tusschen beide kerken voor onwezenlijk worden verklaard. Wie nu de Unie beschrijft als een groot voordeel voor beide kerken, doet in dien grond der zaak hetzelfde.

Dr. Zahn, die indertijd van den Gereformeerden bond afscheid nam, wordt door de uitlating van Dr. Brandes lichtertend gerechtvaardigd.

Greit maakt een schrijver in een Lutherisch blad van deze uitlating van Dr. Brandes gebruik, om tegenover de bewering, dat de Gereformeerde kerk de Unie bewerkstelt, de uitspraak te doen hooren, dat van oudsher de Lutherische kerk op grond van Gods Woord de Unie heeft bestreden.

In de gemeente Witten is het gekomen, gelijk wij eenigen tijd geleden mededeelden, tot een breuk met de landskerk, om eenen vrije Lutherische kerk te vormen. Een van de leden der kerk schreef in een blad: „De hoofzaak die wij gezocht en gevonden hebben, is een kerk, in welke alle predikanten slechts het Woord Gods prediken en niets als Gods Woord. Wij hebben nu een geheele reeks predikanten gehoord en zijn geheel verbaasd; zij prediken en leeren, zij het ook met verschillende gaven, juist hetzelfde.“

Wij hebben er in 't geheel geen vermoeden van gehad, dat er in ons vaderland een kerk is, waarin alle predikanten hetzelfde Evangelie verkondigen, het Evangelie van genade, boete, sterven, wedergeboorte, van doop en avondmaal. En juist de openbarigheid van deze mannen, ook in dingen, waarvan zij wisten, dat zij niet aangenaam waren, trok ons tot de kerk, waarvan wij nu leden geworden zijn.

Deze gemeente heeft in pastor Sommerfeld een eigen herder en leeraar verkregen, nadat de predikant, die haar als het ware op den weg der scheiding met de landskerk gebracht heeft, haar in den steek gelaten had, door, toen het op een beslissen kwam, bij genoemde kerk te blijven, daarbij zelfs pogende, om de gemeente van een overgang tot eenen vrije Lutherische kerk te weerhouden. De omstandigheid, dat er steeds meer leden voor de vrije kerk te Witten gewonnen worden, bewijst, dat het doen van den vroegeren predikant Birkenhoff, die zijne kerk in den steek liet, niet den minsten invloed uitoefende ten bate der landskerk. De predikant Birkenhoff ontstak een vuur, dat hij later niet meer kon blussen.

WINKEL.

Door Kinderen.

XXIX.

GEVANGEN.

Alvorens nu iets beslissende te ondernemen, zond de koning twee onderhandelaars, graaf Eberhard van Katzenellenbogen en heer Gerlach van Breuberg, om de uitlevering van den grijsaard te vragen.

Nu ontstond groote beweging in de stad. Een deel der burgers, vreesend voor een strijd met koning Rudolf, had steeds den vreemdeling met ongenoegeen gezien. Maar zij hadden gezwegen, wijl het meeste volk en ook de Raad het met den vreemdeling hield. De laatste echter begonnen, nu Rudolf eruit met de zaak maakte, ook te wankelen. Jijngs heiden de schepenen raad; ook de twee afgezanten waren daar en stelden hun eisch. Maar de schepenen gaven niet aanstands toe en verlangden, dat de koning eerst de stadsrechten zou bevestigen, en hen op generlei wijs straffen voor de opening van den vreemdeling.

De heeren brachten de boodschap over, en keerden weldra terug met het bericht, dat hun heer alles toestond. Hij wilde namelijk geen bloeiende stad zijn rijk vernietigen, maar slechts 't bedrog doen ophouden; alleen moest de stad de gewone belasting betalen.

Toen dit al bekend werd, veranderde de staat van zaken in eens ten nadele van den vreemdeling. De schepenen riepen de gehele burgerij tegen den avond op de ruime markt bijeen. 't Was een groote, bewegelijke schaar; toch werd men het spoedig eens. Had de grijsaard een groot leger bij zich gehad, ongetwijfeld zouden Wetlar en andere steden evenals vele personen die met hem gegaan waren, hem trouw zijn gebleven. Doch de man was onmachtig, koning Rudolf dreigde, en zoo bleef den burgers niets over dan voor de genade der laatste den ander te laten varen. De vreemdeling had op zijn standpunt wijzer gedaan zijn geld te besteden voor een krijgsmacht, dan 't met volle handen over het volk te werpen. Want wel had men hem vele verzekeringen van trouw gegeven, doch ondank is des werelds loon. Dezelfde liden, die zijn goud graag ontvangen hadden, spraken nu geen woord ten zijne gunste; die luid gejubeld hadden: 't Heil Frederik! zwegen nu, en stonden in alles toe. En zoo toonden de burgers zich trouwloos en jegens den keizer en jegens hem die er zich voor uitaaf.

Zoodra beslist was dat Rudolf zijn zin zou krijgen, liet de schout soldaten voor 't huis des vreemdelings zetten, opdat hij niet ontvlieden zou en wilde hem toen het beslotene mededeelen. De man was reeds met alles bekend, en sprak tot den schout: „Ik weet wat gij mij te zeggen hebt. Wees echter niet bang, dat de vogel u zal ontkomen. Ik ben nu zulk een trouwbreuk en vernaaft het leven mee. U en de stad zal ik in geen ongelukkigheid brengen; ik zal zelf mij aan mijn tegenstander uitleveren.“

De schout wist zichzelf en de burgerij ontschuldigen, en stamde iets van dringende noodzakelijkheid, maar de grijsaard hernam: „Spaar uw woorden en ontschuldigingen. Ik wil niet, dat ge u door liegen nog meer bezondigt. Ik geef u mijn keizerlijk woord, dat ik rechtstreeks tot koning Rudolf gaan zal. Bewijs mij daarom nog één gunst: bespaar mij de vernedering door uw knechten gevat en uitgeleverd te worden.“

De schout had geen moed, dien wensch, met hoogheid en waardigheid uitgesproken, af te slaan. Eigenlijk was hij ook blij, dat hij den man niet behoefde gevangen te nemen, die nog pas als keizer door heel de stad was toegelicht.

De schout vertrok. De grijsaard riep zijn drie getrouwen en sprak: „Trouw vrienden, het lot heeft tegen mij beslist. De dagen mijns roems en mijns levens zijn voorbij. Ik ontla u dus van trouw aan mij. Keert naar huis en denkt aan uw ongelukken heer en keizer.“

De mannen vielen voor hem neer, kusten zijn kleeid, en Egbert sprak: „Dat wij verze van ons genadige heer, u te verlaten. Wij zijn bereid ons leven voor u te stellen.“ Zoo spraken ook Kunald en Wolfram.

Maar de vreemdeling hernam: „Er is al genoeg bloed om mij vergoten: zoo mag het niet 't uwe niet gaan. Bewijs mij nog slechts dezen dienst, dat ge mij op mijn laatste tocht verzelt.“

Dat beloofden alle drie, terwijl hun de tranen in de oogen stonden. Daarop verdeelde de grijsaard zijn geld, nog een zeer groote som, onder de drie dienaars. Wel wilden zij niets aannemen, maar hun meester drong aan, zeggende: „Neemt het, uw trouw verdient nog wat beters dan goud en edelgesteenten. Ongevaar zag ik mijn schatten in de handen mijner vrienden.“ Daarop begaven zich allen ter rust, voor zoover na zulk een dag van rust sprake kon zijn.

Vroeg, den volgende morgen, maakte zich de grijsaard gereed tot den moeilijken tocht naar des vijands leger. Hij kleedde zich in 't gewaad, waarin hij als keizer was gehuldigd. Honderden stonden op straat, om hem te zien heengaan, doch het bleef doodsaal. Waar bleef nu het gevecht, dat steeds weerklonk waar hij zich vertoofde? Trouwloos waren allen die 't met hem hielden hem afgevalen, zelfs de Nuyssers, die hem zoo lang vereend en naar Wetlar vergezeld hadden. De ratten verlieten het zinkend schip, en 't doet ons denken aan wat vijf eeuwen later een prins van Oranje zou uitspreken: 't Is hier nu 't Hissana, maar 't zal weldra kruist hem 't zijn. Alleen Egbert, Kunald en Wolfram waagden het den man te volgen, en hun droeve gezichten bewezen, hoe de nood vrienden leert kennen.

Nauwelijks was het viertal buiten Wetlar, of zij ontmoetten krijgsvolk van koning Rudolf, onder aanvoering van den koninklijken marschalc Eller van Pappenheim. Na een korten rit kwam men in het kamp. Nieuwsgierig trad koning Rudolf zijn tent uit, om den grijsaard te ontvangen. Deze steeg van zijn paard en sprak: „Ik ben keizer Frederik, en geef mij jop genade en ongenade aan u over, wijl de heiligen het alzo willen.“

De koning vroeg nu wie de drie ridders waren, die den grijsaard begeleidde.

„Deze drie“, was het antwoord, „zijn mijn getrouwen, die lief en leed met mij gedeeld hebben: Ik bid u hun geen leed te doen en hen bij mij te laten. Zij zijn in alle geval onschuldig.“

„Deze bede zij u geschenken“, sprak Rudolf; gaat nu in mijn tent, tot ik verder zal beslissen.“

Tu wijl aan dit bevel voldaan werd liet Rudolf en zijn legerhoofden bij zich onthouden. Weldra was de tent met heeren en ridders gevuld. Hun namen zijn ons bewaard gebleven. Daar waren de graven Bertram en Otto van Auhalt, graaf Koentraad van Wernigerode met zijn zonen Albert en Frederik, de broeders Gebhard en Gerhard van Querfurt, met hun zonen Ulrich, Albert en Frederik, graven van Regen-

stein, graaf Hendrik van Blankenburg met zijn zoon Siegfried, de heeren van Hadmersleben en Barby, graaf Otto van Falkenstein, Walter van Harnstein en andere edelen uit den Harz, graaf Eberhard van Katzenellenbogen, Frederik van Leiningen en burggraaf Frederik van Neurenberg. Dan de „geestelijke“ heeren, aartsbischop Erik van Maagdenburg, onze oude kennis de aartsbischop van Keulen, bisschop Volrad van Halberstadt en verder een schitterend gevolg van leemmannen uit Frankeland, Zwaben en Bourgondie. De zeer ruime tent kon allen nauwelijks bevatten.

„Doorluchte en edele heeren“, zoo begon koning Rudolf, „ik kan u met vreugde melden, dat wij thans het doel van onzen tocht naar Wetlar bereikt hebben. Hij, om wiens wille wij hier zijn, heeft zich op genade en ongenade overgegeven en is in ons midden.“

Aller oogen richtten zich nieuwsgierig op den grijsaard, die voor den koning stond.

„Er blijft ons alzo niets over“, ging de koning voort, „dan gericht te oetenen over hem, die als gevangene voor mij staat. Maar opdat recht geschiede, vraag ik u vreemdeling wie gij zijt, en vermaan u daarbij de waarheid te spreken.“

„Ik geef u mijn koninklijk woord, dat u om uw hooge jaren geen gevaar voor uw leven dreigt, en slechts levenslange gevangenisstraf u wacht, als gij de waarheid bekent. Gij hebt hier niet het lichtgevoelige volk voor u, dat men alles kan wijsmaken, maar hooge waardheidsbepkeiders van kerk en staat, mannen die een zaak wel doorzien kunnen. Voor alles echter staat boven u de eeuwige Rechter, die alle leugen wrekt en ook tot in uw hart ziet. Ik vraag u voor uw God en deze hooge ambtsbepkeiders of gij keizer Frederik zijt, gelijk gij zoo lang hebt beweerd.“

Zonder bedenken, antwoordde de grijsaard: „Gelijk gij gezegd hebt, ik ben keizer Frederik.“

HOOGSTRIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Haamstede (cl. Zierikzee), T. Bouma te Doorn (cl. Utrecht). — Oudega, G. Koning, cand. — Zaandam B. W. Breukelaar te Halfweg. — Vianen, C. L. F. van Schelven te Wageningen.

AANGENOMEN: Camperland (cl. Zierikzee), P. J. Baal te 's-Gravenhage.

BEDANKT: Hantumhuizen, S. Datema te Marmerswoude. — Capelle aan den IJssel, J. Hartwigsen te Harmelen. — Purmerend, M. Keulemans te Schoonhoven B.

Nederlandse Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Marrum (Fr.), S. Gerbrandy te Woudsend. — Schoneoord (gem. Sleem), H. T. Obbink, cand. — Leersum, J. Steenbeek te Vianen. — Stevensweert, W. de Visser te Niehove. — Koeke (gem. De Wijk), R. A. C. Friling, cand. — Voorthuizen, E. H. Jonkers te Zuid-Beierland c. a. — St. Laurens (cl. Middelburg), P. J. Kromsigt te Scherpenisse. — Goudswaard en Korendijk, J. de Visser te Brakel. — Elburg, F. F. J. van den Plasche te Goudersk. — Neede (toez.), F. W. Drijver te Groothuizen. — Wapenvelde, H. L. A. Feijkes HZ, cand. te Dordrecht. — Sloten (Fr.), A. Rodenburg, cand. te Houtmerts. — Paesens en Medederg, G. W. Locher, cand. te Biddaard. — Enter, K. E. van Griethuysen HZ, te Kethel en Spaland. — Benthuizen, J. A. Broers, cand.

AANGENOMEN: Marken, H. L. A. Feijkes, cand. te Dordrecht. — Hemsens en Teerns, L. Troste HZ, te Oosterhaule en Nijega. — Dantumswoude, G. W. Locher, cand. te Biddaard.

BEDANKT: Nootdorp, J. de Visser te Brakel. — Willemsdorp, Nieuwpoort, St. Antonie-Polder, Willems, Wapenvelde, Cats en St. Annaland, H. L. A. Feijkes, cand. te Dordrecht. — Paesens en Medederg, G. W. Locher, cand. te Biddaard. — Enter, K. E. van Griethuysen HZ, te Kethel en Spaland. — Benthuizen, J. A. Broers, cand.

AANGENOMEN: Marken, H. L. A. Feijkes, cand. te Dordrecht. — Hemsens en Teerns, L. Troste HZ, te Oosterhaule en Nijega. — Dantumswoude, G. W. Locher, cand. te Biddaard.

BEDANKT: Nootdorp, J. de Visser te Brakel. — Willemsdorp, Nieuwpoort, St. Antonie-Polder, Willems, Wapenvelde, Cats en St. Annaland, H. L. A. Feijkes, cand. te Dordrecht. — Paesens en Medederg, G. W. Locher, cand. te Biddaard. — Enter, K. E. van Griethuysen HZ, te Kethel en Spaland. — Benthuizen, J. A. Broers, cand.

Advertentien.

Voor de talrijke en treffende bewijzen van deelneming, ondervonden gedurende de ziekte en bij het overlijden van mijnen geliefden Echtenoot, betuig ik mijnen hartelijken dank.

Wed. H. C. VERDIJN—
KNEGTMAAN.

Rotterdam, 4 December 1896.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissarissen in Effecten,

Prinsengracht bij de Prinsensiraal,

No. 157.

AMSTERDAM.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden A DEPOSITO 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Uitgave van de Naamloze Vennootschap BOEKHANDEL, voorheen Høveker & Wormser:

Dagen van Goede Boodschap

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Deel I. In den Kerstnacht.

„ II. Oud- en Nieuwjaar.

4 deelen ingenaaid f. 3.60; in 4 franse stempbanden f. 5.60; elk deel afzonderlijk ingenaaid f. 1.20; gebonden f. 1.75.

ELECTRICHE DRUKKERIJ, voorheen T. J. ARNO & ZONEN.

Heraul te koop

aangeboden voor den meesbiedende van No. 510 tot 977, van 2 Oct. 1887 tot 12 Sept. 1896. Brieven, onder motto: „Heraul“, bij A. FISSCHER, Boekh., Utrecht.

Bij A. FISSCHER, Boekhandel, Elisabethstraat 3, te Utrecht, is verschenen:

ADAM EN CHRISTUS.

NEGEN LEERREDENEN

van H. HOEKSTRA,

Bekenaar des Woords bij de Gref. Kerk te Schiedam.

De prijs van dozen bundel is f. 1.25 en in netten linnen stempelband f. 1.60

Tevens verschenen:

Het licht, schijnende in de duisternis.

TOESPRAAK, in 't belang der Vrije Universiteit gehouden door H. HOEKSTRA.

Deze rede kost afzonderlijk f. 0.30, doch wordt aan iederen koper van het negental Leeredenen present gegeven. Na ontvangst van postwissel, franco toezending door den uitgever

A. FISSCHER, Boekhandel, Utrecht.

UITGAVE VAN HØVEKER & ZONN,

te AMSTERDAM:

GEDICHTEN

van

J. A. WORMSER.

Prijs f. 1.25. In stempelb. f. 1.90.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributie:

Door den heer Joh. Huiskman Jz. te Zwartsluis f. 1.00; door den heer A. B. Jonker te Roodeschool f. 1.00; door den heer R. F. van Mill te Gorinchem f. 43.50; door Ds. W. J. de Haast te Culeburg f. 25; door den heer H. van der Hoeven te Apeldoorn (te storting) f. 81.50; door den heer T. Kuiper te Hilversum, met Ankeveen f. 8; van den heer W. D. te P. f. 10; door den heer P. van Tuyl te Gameren f. 13; door den heer J. Duym f. 2; te Noordeloos f. 50.50; van Ds. J. v. d. V. te N. D. f. 1; door den heer Johs. Krap te 's-Gravenhage (te st.) f. 195.75; door den heer W. Wolzak Gz. te Alkmaar, 20 storting f. 31.

Aan Collecten (voor de Theol. Fac.)

Van de Geref. kerk te Randwijk (1/2 coll.) f. 2.20; van idem te Lochem f. 3.50; van idem te Bennekom f. 10.50; van idem te Ouddorp f. 1; van idem te Nieuw Helvoet f. 1.76; van idem te Oud Beijerland f. 1.51; van idem te Zuid Beijerland f. 5; van idem te Ooltgensplaat f. 1.66; van idem te Abbenbroek f. 1.70; van idem te Stad a/ Haringvliet f. 1.33; van idem te St. Ierland f. 2.80; van idem te Andijk f. 15.14; van idem te Enkhuisen f. 33.01; van idem te Hoorn f. 5.42; van idem te Medemblik f. 4.83; van idem te Oppersdorp f. 6.15; van idem te Urk f. 10; van idem te Vlaardingen B f. 33.05; van idem te Geesteren f. 14.85; van idem te Apeldoorn B f. 24.43; van idem te Winsum (Gr.) f. 16.49; van idem te 's-Gravenhage B f. 30.20.

Voor het Hospitaal:

Door den heer J. van Kammen te Kollum, van de Halve stuyversvereen, f. 45.